

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Sectio III. De forma Rescriptorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

& inchoandam iudicis jurisdictionem inferantur, quam ad aliquam illius instructionem, quomodo secundum iustitiam procedere debeat, & sapius ad id tantum referatur, quod immediate antecessit, prout scilicet materia subiecta exigit, ut colligitur ex *c. alim 25. h. t.*

II. In omnibus Rescriptis tam gratiæ, quam iustitiæ apponi solet, vel subintelligi debet clausula: *Salvo jure alterius, si ve sine præjudicio alterius*: neque enim Papa aut Princeps retribere censendus est cum derogatione juris alterius, nisi aliud exprimat, cum commodius sit, si non possit subvenire alteri, nisi alter lædatur, neutrum juvari, *can. denique, causa. 14. Quest. 5.*

III. In Rescriptis ad beneficia datis, ea etiam clausula habetur: *Sis, cui datur, dignus sit* (id est, nullum Canonicum impedimentum habeat) ad beneficium Ecclesiasticum obtinendum, ut colligitur ex *c. cum alio 17. juncta Gloss. fin. h. t.* Ita ut hæc clausula ipso jure rescripto tali insit, & non tam faciat collationem conditionatam, quam informet conferentem, quid agere debeat.

IV. Habentur etiam in Rescriptis aliz nonnunquam clausulæ speciales, ut cum causa v. g. pluribus quidem decidenda delegatur, ea tamen etiam clausula additur: *ut si omnes nequiverint simul exequendis commissis interesse, alter vel plures alii nihilominus exequantur*: intelligendo hanc clausulam, tam de impotentia juris, quam de impotentia facti juxta *c. scisciatum. 13. juncta Gloss. V. imped. h. t.* & nõ nequiverint, intelligendo etiam pro noluerint juxta *c. prudentiam. 21. de officio delegati*, ut ne scilicet, per alterius

Compend. Pirhing.

malitiosam voluntatem, nulli præjudicans rescripti gratia impediatur: debet tamen impeditus, per nuntium ad alios conjudices destinatum, aut alia ratione impedimentum hoc illis significare.

Simili modo plerumque Rescriptis Gratia ad beneficia obtinenda, ea etiam clausula inseritur, aut inserta habetur: *si pro alio non scripsimus, qui eandem Gratiam prosequatur. c. mandatum. 38. h. t.* neque enim mens Pontificis est, collationem ordinariam super receptione seu institutione duorum gravare (nisi id exprimat) nisi posterioris Pontificis litteræ prioris Pontificis mandatum, quod ad talem Ecclesiam dedit de providendo alicui circa beneficium, vel Canonicatum in Ecclesia tali, tantum prosequerentur, prout habetur in *c. litteris 39. h. t.* cum in tali casu non tam hic posterior Pontifex gravaverit Ecclesiam duobus mandatis, quam prioris Pontificis gravamen prosecutus sit: ad quod vi officii sui, saltem ex aliqua decentia, & honestate tenebatur: vix tamen aliquis hujus *c.* hodie usus est, non tantum, quod gratiæ expectativæ sublatae sint per *Concil. Trident.* sed quod ex stylo Romanæ Curia statim post promotionem suam Pontifex talia de providendo mandata, quæ nondum executioni data fuerunt, revocet, prout habetur in *c. 39. & 40. de prebend. in 6.*

SECTIO. III.

De forma Rescriptorum.

§. I.

Qua ratione servandus sit ordo, & forma, seu modus in Rescriptis prescriptus?

D

Resp.

Resp. 1. In Rescriptis verborum seu Scripturæ ordinem servandum omnino esse, ita ut si ordo hic pervertatur, aut transponatur, non tantum contra formam Rescripti, sed etiam ultra, aut præter eam agendo aliquid, irritus sit processus *c. cum dilecta 32. juncta gloss. v. transponentes h. t.* tum quod mandati fines diligenter sint custodiendi, tum quod nullam potestatem habeat delegatus, nisi quantum ipsi juxta Rescripti formam à delegante conceditur) nisi forma Rescripti, in favorem præcisè partium concessa, ab his remittatur, aut forma, vel modus procedendi præscriptus non tam de jure communi (quo in casu juxta juris communis præscriptum forma talis, vel substantialis, vel accidentalis tantum erit) sed de novo à delegante præscribatur (quo in casu modus ille præscriptus substantialis erit) ita ut tali formam non servatam, aut sit irritus, prout probant relatum *c. & relatæ rationes*; si tamen de alia mente delegantis, vel ex stylo Curie, vel ex modo loquendi, vel ex aliis circumstantiis &c. nihil colligatur. Et hinc, quavis de pluribus alternativè, vel disjunctivè, ut inquirat delegatus, delegans præceperit, ad executionem tamen Rescripti obtinendam, unum ex illis esse verum sufficit, juxta *c. inter ceteros. 4. h. t.* cum factis sit ad veritatem propositionis disjunctivæ, alterutram veram esse.

§. II.

An & quomodo duobus Rescriptis impetratis in eadem causa, in posteriore mentio fieri debeat de priore.

Certum est 1. quod in Rescriptis justitiæ, sive ad lites impetratis, si in

eadem causa ad diversos judices delegatos plura talia rescripta impetrantur, in posterioribus mentio fieri debeat de prioribus, ita ut absque tali mentione posterius rescriptum impetratum, non quidem ipso jure nullum sit, annullari tamen possit, & possint per prius Rescriptum, jam delegatis præsentatum, impetrati delegati judices procedere in tali causa, *c. ceterum. 3. h. t.* nisi, qui prius rescriptum impetravit, dolosè & malitiosè per annum eo usus non fuerit, aut nisi prius fuerit subreptitiè impetratum: his enim in casibus omnino validum est posterius rescriptum impetratum, quamvis prioris nullam mentionem fecerit, juxta *c. plerumque. 23. h. t.*

Certum est 2. tolli prius rescriptum & procedi debere juxta posterius, si in hoc posteriore mentio prioris rescripti, seu factæ jam delegationis facta fuerit, juxta relatum *c. ceterum §. si vero*, cum posterio, si legitima priorum mentio fiat, derogent prioribus argu. *c. bona. 3. de confirm. ut. & inur.* nisi fortasse ad instantiam, in favorem præcisè partis, concessum hoc posterius rescriptum sit, atque huic favori suo cedere velit, qui posterius hoc rescriptum impetravit, ut juxta prius rescriptum procedi possit.

Certum est 3. Si prius rescriptum ad judices delegatos communi partium litigantium consensu impetratum fuit, nullum esse posterius rescriptum, ab una postea parte, nesciente altera, & nullam factam mentionem, quod prius rescriptum communi consensu impetratum fuerit, ad alios judices delegatos impetratum, juxta relatum *c. ceterum juncta glossa V. de commiss.*

mis non tantum, ut ne alter injustum damnatum patiat, quo nesciente alii iudices petiti fuerunt, contra eos, qui communi consensu prius impetrati fuerunt, sed ut satis fiat etiam per expressam derogationem Regulæ Cancellariæ de non tollendo jus alteri quomodolibet quaesitum.

§. III.

De quibus mentio fieri debeat in Rescriptis beneficialibus.

Rescriptum, quod conceditur Clerico pauperum (& ab aliquibus Rescriptum beneficiale iustitiæ dicitur, eo quod iustum sit Clerico pauperi, beneficium conferre, ne mendicare cogatur) si in eo non fiat mentio proprii patrimonii, quod habet, aut pensionis, vel aliorum reddituum etiam laicalium, nullum est & invalidum; non tamen invalidum est illud Rescriptum, quod ad beneficium obtinendum Clerico conceditur in forma dignum, & communiter dicitur Rescriptum gratiæ, aut gratiosum, quamvis de patrimonio, aut talibus redditibus, quos etiam pingues habet, nulla fiat mentio: sicuti enim in forma pauperum ad obtinendum beneficium rescribere non vult Pontifex, nisi verè pauper aliquis sit, qualis non est, qui patrimonium, aut similes redditus compatentes habet, ita gratiosè etiam nonnunquam rescribit ad obtinendum beneficium, ubi paupertas non urget, sed merita, & aliæ convenientes qualitates exigunt; ergo ad illa Rescripta impetranda, ut ne errare videatur Pontifex, patrimonium, & similes redditus explicandi sunt, si aliquos ha-

beat impetrans; si tamen beneficium quod quis habet, quamvis illud tenue sit, in impetrando rescripto beneficiali, sive iustitiæ illud sit, sive meræ gratiæ, taceat impetrans, nullum est illud, & subreptitium *c. postulasti. 27. h. t. & c. proponente. 42. eodem.* cum enim nolit Pontifex ad multas fraudes cavendas, beneficium alicui concedere, qui beneficium jam habet, & hujus in impetrando alio nullam mentionem facit, consequenter expressio beneficii jam obtenti (qualecunque illud sit, cum iura simpliciter & absolute loquantur, est de essentia, sive forma rescripti beneficialis post modum obtinendi, nullum autem est Rescriptum, quod sua forma sive essentia caret.

Quin imò in *c. ad aures. 8. h. t.* vult etiam Pontifex, ut in Rescripto ad aliud beneficium à se impetrandum, exprimat etiam qualitas beneficii jam ante obtenti, utrum scilicet hoc sit Dignitas, personatus, beneficium curatum, aut perpetuam residentiam requirens, utrum sit juris Patronatus, electivum, vel unitum alteri beneficio, aut beneficium Ecclesiæ Cathedralis, quorum reddituum sit, attendendo saltem praxin & stylum Curiæ, ac Regulas Cancellariæ (nisi certum aut verisimile sit, Papam nihilominus, etiam si qualitas beneficii expressi fuisset, illud concessurum fuisse, cum hæc qualitatis expressio, quamvis requiratur, de forma tamen Rescripti non sit arguenda. *c. ad aures* junctæ *Gloss. in casu* (& in *c. ad audientiam. 31. h. t.* vult, ut de Rescripto, seu mandato prius impetrato à Sede Apostolica, ad beneficium obtinendum ab impetrante, fiat mentio, quamvis eidem renunciavit pro pensione

v. g. aliqua impetranda (cū renuntiatio talis sine consensu Pontificis facta, Si noticiā censeatur argu. *c. relat. ad audientiam juncta gloss. V. renunciantes, & c. ult. de pactis*) & in *c. in nostra. 32. h. t.* vult Pontifex, ut, si quis vi Rescripti Apostolici in Canonicum v. g. certæ Ecclesiæ receptus jam sit, absque eo tamen, ut præbendam habeat, in posterioribus literis ad aliud beneficium, in alia Ecclesia obtinendum, factæ jam in Canonicum receptionis, vi prioris Rescripti, specialem mentionem faciat (cū in tali casu ius ad rem jam habeat, ad præbendam scil. in prima Ecclesia, ubi Canonicus receptus est, obtinendam, cuius expressam mentionem, ob allatam fraudum cavendarum rationem vult fieri Pontifex) & in *c. constitutus 19. h. t. ac c. cum aliquibus. 4. eod. in. 6.* vult, ut impetrans Rescriptum ad beneficium in certa Ecclesia obtinendum, si contra illius Ecclesiæ statutum aliquod, aut consuetudinem, præsertim si juramento hæc, aut alio speciali modo confirmata sint, statuti illius aut consuetudinis mentionem faciat, ita ut, nulla tali mentione facta, Rescriptum tale sit ipso jure nullum & irritum, nisi clausula derogatoria: *non obstante statuto aut consuetudine, etiam juramento, aut alia qualibet, etiam Pontificiâ confirmatione roboratis:* in Rescripto tali addita fuerit; neque enim mens Pontificis est, tollere talia statuta per Rescriptum suum, nisi derogationis hujus per clausulam insertam mentio fiat. Et denique in *c. cum adeo. 17. h. t.* vult, ut impetrans literas à Papa ad obtinendum beneficium mentionem faciat, quòd sit Clericus, quòd Canonicus quidem sit,

nullam tamen præbendam habeat, cū hæc scire inter sit Pontificis ad rescribendum simpliciter, vel saltem hoc vel illo modo.

Quòd si tamen absentis & ignorantis ab ordinario collatum sit beneficium, vel etiam scienti, quod tamen nondum acceptavit, & hic ad aliud beneficium obtinendum, nullâ factâ mentione prioris collationis, Rescriptum impetret, valida quidem est impetratio Rescripti & collatio alterius beneficii, utrumque tamen simul retinere non potest, si sint secundum Canones incompatibilia talia beneficia; hoc quidem juxta communem Doctrinam Sacrorum Canonum & *c. gratia. 7. h. t. in 6. juncta gloss. V. à sede Apostolica.* Illud verò, eò quòd talis Collatio ante acceptationem nec jus in re, nec jus ad rem propriè & absolutè loquendo conferat, & consequenter nulla videtur necessitas mentionis hujus faciendæ.

§. IV.

De aliis quibusdam, que exprimenda sunt, in impetratione Rescripti vel non?

Resp. 1. Contra ordinem Religiosum à Sede Apostolica privilegiatum, ut per Rescriptum conveniri non possit, nisi expressè illius mentio fiat, nihil valebit Rescriptum, contra monasterium illius ordinis impetratum, si non fiat mentio in Rescripto, cujus ordinis monasterium illud sit *c. cum ordinem 6. h. t.* Neque enim valet Rescriptum, si non servetur forma ad valorem illius in privilegio præscripta, & requisita, nisi tali privilegio, per clausulam derogatoriam

ricam in tali Rescripto positam, sufficienter derogetur.

Resp. 2. Non valere Rescriptum ad lites ab excommunicato (inhabili ad litigandum) impetratum, si nulla excommunicationis in eo fiat mentio *c. dilectus. 26. b. t.* juncta *Gloss. V. Excommunicationis*, ex quo *c.* etiam illud habetur, quod non valeat Rescriptum ab eo impetratum, qui à iudice suâ possessione dejectus est, à beneficio v. g. amotus, si ad restitutionem hoc concedatur, & tamen nulla mentio fuerit facta de causa amotionis: cum enim pro iudice judicialiter procedente stet præsumptio, quod iuste processerit, consequenter interdictum possessorum recuperandæ contra illa locum non habet, nisi causa amotionis prius examinetur, prout etiam *Gloss.* habet in *relat. c. V. viribus carere.*

Resp. 3. In Rescripto impetrato in causa, quæ communis est Prælato & Conventui, quamvis sermè consuetum sit, ut fiat mentio ipsius etiam conventui, absolutè tamen necessarium hoc non est, prout sumitur ex *c. edoceri. 21. b. t.* cum enim Prælato rerum talium seu bonorum communium libera administratio competat, consequenter pro talibus rebus in iudicio ille agere potest, & Rescriptum contra ipsum impetratum (cæteris paribus) valebit, etiam si nulla Conventus facta fuerit mentio.

Resp. 4. In Rescripto gratiæ beneficiæ, dato pro eo, ad idem beneficium obtinendum, in quod per vim prius se intruserat, vel quod per Laicam potestatem acceperat, violentæ intrusionis, aut non Canonici affectationis mentionem fieri debere; aliàs Rescriptum & dependens

ab eo facta inhabili collatio nulla forent, eo quod tacita fuerit veritas, quam si cognovisset Pontifex, vel omnino non rescripisset ad hoc beneficium, vel saltem non tali modo.

SECTIO IV.

De subreptione rescriptorum, & aliis modis, quibus rescripta vitiantur.

§. I.

An ob subreptionem vitientur Rescripta ipso iure seu facto, & ob quas causas fiant obreptitia?

SI propriè & rigidè loqui velimus, alia Rescripta dicuntur subreptitia, alia obreptitia: *Subreptitiè obrenta* dicuntur, quæ obtinentur tacitâ veritate, de jure vel consuetudine aut stylo Curie necessariò, & substantialiter exprimenda; *Obreptitiè obrenta* dicuntur illa, quæ narrata falsitate circa causam motivam, aut aliud substantialiter requisitum obtinentur; quia tamen communis usus hodie loquendi hæc duo nomina confundit, neque nobis vitio verti poterit, si sine singulari vocum harum discrimine de vitiis rescriptorum loquamur.

Ad hujus proinde §. quæstionem respondendo, an scilicet ob subreptionem vitientur rescripta ipso iure seu facto, dicendum videtur, quod rescripta beneficialia, & quæcunque alia gratiosa, ipso iure nulla sint, si sub aut obreptitiè impetratæ fuerint *c. ad audientiam 31. b. t.* & *Clement. 1. de præbend.* Rescripta verò ad lites ordinariè quidem, & communi-